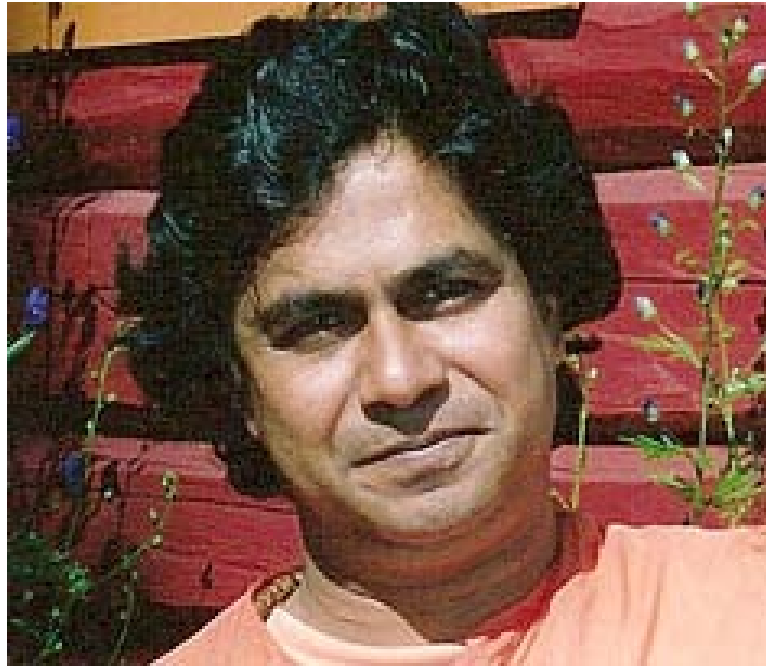

Tronfjellposten

SPESIALUTGAVE Nr. 13

Uke 38 * Stiftelsen Tronfjell Fredsuniversitet * 2021

Swami Paramananda, Shantibu, Norge 1993. Foto: BP.

I SØKEN ETTER SANNHET

MINE OPPLEVELSER MED
SWAMI PARAMANANDA

SELVBIOGRAFIEN TIL EN YOGI FRA VESTEN

BJØRN PETTERSEN

© Copyright

Bjørn Pettersen

og

Stiftelsen Tronfjell Fredsuniversitet
2560 Alvdal
Norge

Denne selvbiografien kan ikke gjengis helhetlig eller i deler,
på noe medium eller i noe media,
spesielt ikke sosiale medier,
uten forfatterens eller utgiverens skriftlige samtykke.

Dette gjelder også for oversettelse til andre språk.

Det oppfordres derimot til å skrive og dele omtaler, gjerne på sosiale medier,
og dele lenker som viser til kilden:

www.tronuni.org

INNHOLD

Forord

Innledning

Forvandlingens kondor
Huggormens budskap
Ios i mitt hjerte
Ashramen i Rishikesh
Kosmiske lotuser
En indisk yogi på Tronfjell

(1) Paramanandas smil

Uventet besøk fra Syd-India
Brev fra Swami Paramananda Giri
Fangenskap i Rishikesh
Første møte med Paramananda
Tripti Ma
Fem dager i Ranchi
Mantra-diksha
Ramakrishna darshan
Problemer i Alvdal

(2) Meditasjonens kunst

Tilpasning til Banagram
Livet i Paramananda Mission
Mental kommunikasjon
Reisen til Syd-India
Mahashivaratri og Balyogi-darshan
Malaria og sannyasa
Om-karam
Banagram og Kathmandu
Malaria i Norge

(3) Transcendens

Sadhana på Shantibu
Fresende kundalini
Innenfor Paramanandas aura
Guru kripa
Besøk av venner fra Norge
-[Asgeirs bortgang](#)
-[Turiya på Shantibu](#)
-«... slik rishiene puster»
Baul i Himalaya

(4) Samlivet med Paramananda

Ankomsten til Norge
Paramanandas tilblivelse og livshistorie
Fredsplatået på Tron
Sannheten om Sri Anandas gjenfødelse
Baul på Tronfjell
«... vi er nesten den samme ...»
På Inter-Rail i Europa
Nord-Norge-tur
Tapt manuskript

(5) Fredsuniversitetet på Tron

Valfart til Banagram
Hulene ved Udayagiri
Tripti Ma kommer til Norge
Stiftelsen Tronfjell Fredsuniversitet
Paramananda kommer igjen til Norge
Piknik på Ganges
Paramananda til Norge for tredje gang
Livskunstkurs ved Savalen
Vanskeligheter og intrigespill

(6) For evig Paramananda

Siste fremtreden i Norge
Budskap og forutsigelser
Paramananda forlater sin fysiske kropp
Stor sorg i Banagram
Splittelse og oppløsning
Paramanandas siste leksjon
Essensiell lære
Hvem er Paramananda?
Paramanandas dikt «Jeg»

Utleddning

Reinkarnasjon og Rishier
Øst og Vest
Vitenskap og åndelighet
«Sjel» og sinn
Guru og Sishya (lærer og elev)
Søken etter Sannhet
Formålet med livet

Etterord

Asgeirs bortgang

En forferdelig tragedie rammet oss denne gangen i India. I grålysningen den 14. desember falt Asgeir ned en etasje fra taket på kontorbygningen og brakk nakken. Han var helt alene da det skjedde, og ingen hadde sett det. Selv våknet jeg samtidig med at det skjedde fordi jeg hadde et fryktelig mareritt og våknet av mitt eget skrik. Jeg så straks at Asgeir ikke var i rommet, og da jeg kikket ut, så jeg ham på bakken rett utenfor. Biplob, som hadde ligget i rommet ved siden av, hadde vært ute for å urinere, og hadde kommet til etter at han hadde hørt lyden fra fallet, men Asgeir selv hadde ikke skreket eller lagt noen lyd. Da jeg så ham på bakken, var Biplob der allerede og forsøkte å hjelpe ham opp. Han hadde ikke kunnet forestille seg at noen ville kunne falle fra taket, så han trodde Asgeir bare hadde glidd på krykkene sine og falt ned fra trappa, og Asgeir sa heller ikke med en gang at han hadde falt fra taket. Paramananda var ikke til stede i ashramen da det skjedde. Han hadde reist fra Banagram allerede den 25. november til en ashram han hadde i Azim Ganj ved Murshidabad, hvor han skulle være ut året, og hvor det hadde vært meningen at Asgeir og jeg skulle komme etter nærmere jul.

Til å begynne med var det faktisk ingen av oss som helt forsto Alvoret i situasjonen, og vi tenkte at lammelsen i kroppen til Asgeir bare var midlertidig – at nervetrådene kanskje bare lå i klem i nakken og ikke var revet av. Det var først da vi to dager senere klarte å frakte Asgeir i baksetet på en taxi den lange veien til Calcutta Medical Research Hospital i Kalkutta, at vi fikk den sjokkerende beskjeden om at det var ingenting å gjøre – Asgeir hadde brukket nakken og ville bli lam for resten av livet! Det var virkelig helt forferdelig!

Asgeir ble innskrevet ved sykehuset og fikk ei seng ved siden av et vindu på en avdeling i femte etasje. Veggene var såpass tykke og vinduet såpass stort at jeg fikk plass til å sove om natta i vindusposten ved siden av senga til Asgeir, slik at jeg kunne være hos ham hele tiden. Dagen etter kom Paramananda til sykehuset. Han hadde reist i all hast fra Murshidabad så snart han hadde mottatt beskjeden om sykehusinnleggelsen. Gravalvorlig sto han lenge hos Asgeir med høyre hånda på pannen hans, mens de innimellom utvekslet noen lavmælte ord sammen. Etterpå reiste Paramananda til Sobbo i Seoraphulli for å være der og avvente situasjonen mens Asgeir lå på sykehuset. Samme morgen hadde Asgeir fått et slags stativ med to bolter boret inn i hodeskallen, som de festet et lodd til for å holde nakken hans i strekk. Og slik ble

han liggende urørlig mens sykesøstrene etter hvert fikk en stadig kamp med liggesårene som uvegerlig utviklet seg. Sykehusoppholdet var i det hele tatt ganske så marerittaktig allerede fra dag en, med alle de feil og mangler, uhyrlige arbeidsrutiner, ubøylig hierarki, kynisk korrupsjon, osv., som vel hører med til et uland som India, men det var likevel etter sigende det beste sykehuset i Kalkutta.

To dager etter at Paramananda hadde dukket opp på sykehuset, dro jeg ut til ham i Seoraphulli om kvelden, mens Biplob ble på sykehuset i mitt sted for å passe på Asgeir. Paramananda var hele tiden svært alvorlig og sa ikke stort. Han sa til meg at vi alle følte stor mental smerte nå, og at vi bare kunne be for Asgeir. For min egen del visste jeg at Asgeir ikke lenger ønsket å leve – det hadde han selv i fortrolighet gitt klart uttrykk for til meg. Da han nesten fire år tidligere mistet det ene benet sitt, var det et alvorlig slag for en ellers svært sunn og frisk, og fysisk aktiv 25-åring den gang. Han hadde lidd mye både fysisk og mentalt i de fire årene, og da utsiktene nå for livslang lammelse i hele kroppen kom på toppen, ble det naturligvis altfor mye for ham, og jeg antar at han ga opp alt håp om å leve videre. Men det er naturlig for alle å tenke at så lenge det er liv, er det håp.

Så de neste dagene arbeidet Trishan og jeg utrettelig i Kalkutta for å prøve å få ordnet med en raskest mulig hjemtransport for Asgeir. Vi hadde et lite håp om at hvis han bare kom tilbake til Norge, til bedre medisinsk behandling og forhold der, kunne kanskje utsiktene bli bedre for ham. Det gikk tre dager til, og vi hadde endelig – etter endeløse vanskeligheter og besøk på et utall private og offentlige kontorer, helt opp på ministernivå – fått til en avtale med et flyselskap om syketransport av Asgeir neste dag, da vi plutselig om formiddagen fikk beskjed over telefon på et kontor vi var, om at noe var skjedd med Asgeir og at vi måtte komme tilbake til sykehuset med en gang. Vi ante ingenting om hva som hadde skjedd – det sa personen i telefonen ingenting om – så vi ilte tilbake til sykehuset, svært spente og usikre på hva som ventet oss. Da vi kom fram til sykesenga, lå bare Asgeirs døde kropp der. Asgeir forlot sin kropp ved 10:30-tida den 23. desember 1987. Akkurat der og da føltet det ganske så lammende og uvirkelig på oss.

Etter det fikk Trishan og jeg tøffe dager med å ordne alt det praktiske for likets hjemsendelse i forseglet kiste med fly til Norge. I India er det absolutt ingen automatikk fra

det offentlige side ved slike hendelser, og ei heller noen form for service eller frie ytelser. Alt måtte vi finne ut av og ordne selv, og det var ikke akkurat lett i en kaotisk by som Kalkutta. Men vi fikk omsider ordnet med *post mortem*, eller obduksjon, som var påkrevet ved lov i India ved dødsfall hos enhver utlending, og som i seg selv var en helt utrolig historie*, og vi fikk ordnet med alle de andre nødvendighetene som nedising av liket, kiste hos et kristent begravellesbyrå, flybillett, ambassadevarsel og alt som hørte til. Asgeirs bære ble fløyet til Norge på nyåret, og begravelsen fant sted onsdag den 6. januar 1988. Selv reiste jeg natt til første nyttårsdag og ankom Oslo den 2. januar. Trishan, Tripti Ma, Purnananda og Biplob hadde fulgt meg til Dum-Dum Airport i Kalkutta ved avreisen fra India, og tatt et tungt farvel.

Få dager før avreise tok Trishan meg til en venns hjem i Sodpur utenfor Kalkutta, for at jeg skulle få hvile ordentlig ut en helg innimellom alle strabasene. Huset hadde en svært original arkitektur og var bygget av koloniserende engelskmenn for lenge siden. Det så mest ut som en liten katedral eller kirke, og opplevdes som et svært rolig og fredelig sted å være. Jeg fikk hvile godt ut der, og med tanke på alle de store omveltningene som hadde skjedd i livet mitt den senere tiden, skrev jeg et lite stykke som senere ble publisert i «Charaiveti»:

Tanker om beruselse.

Hele verden er beruset. Skapelse er en slags beruselse. Når forrykkelsen av den opprinnelige likevekten til de tre *guna*'ene starter, begynner beruselsen. Det er derfor alle folk ønsker å bli avhengige av noen slags beruselse, og får som vane å ruse seg på vin, tobakk, betelnøtt, kaffe, te, narkotika, mat, eller hva som helst annet. *Jagrata* (våken-tilstanden), *swapna* (drømmetilstanden) og *sushupti* (den dype drømmeløse søvntilstanden) er alle beruselser. *Iswara* (Skaperen) er fullstendig beruset av sin egen skapelse (fantasi) og kan ikke gi *mukti* (frigjørelse) til noen. Moder *Kali* drikker blodet til sine slaktede demoner og danser en fullstendig vill, beruset dans på brystet til den sovende *Shiva*.

Alt dette er mentalt – og sinnet, selv om det er Universelt sinn eller Supersinn, betyr beruselse fordi navnenes og formenes sukker og gjær har blitt blandet i det rene sinnets klare vann, som i seg selv er ingenting. Så alle folk er beruset av sine egne sinn, og det gjør ingen forskjell om de er vendt mot religion eller høy idealisme.

Hvem ønsker å bli edru? Hvor er den som lengter etter realisasjon?

Turiya på Shantibu

Tilbake i Norge på Shantibu i Alvdal, gikk livet sin vante gang med meditasjon, studier, brevkorrespondanse, besøk av venner, og korte reiser omkring på Østlandet. Ved siden av det var det gjennom hele 1988 travel aktivitet på Shantibu med forberedelser for Paramanandas komme, og flere ganger var mange venner samlet der for å hjelpe til. Hus skulle repareres, males og etterisoleres, og rom skulle ryddes og vaskes, gardiner sys, ved skaffes, osv. Samtidig måtte alle formaliteter være i orden for hans oppholdstillatelse i Norge for ett år. Den 5. august mottok jeg det første av to brev fra Paramananda det året, hvor han forteller at han allerede har levert inn sin søknad til Den Norske Ambassaden i New Delhi, men venter på at jeg skal komme og hente ham i India før han reiser. Via en kontakt i Utlendingsdirektoratet fikk jeg få dager etterpå vite at Paramanandas søknad hadde blitt mottatt og var blitt innvilget. Men samtidig ble det opplyst om at innreisedatoen til Norge var blitt satt til juni-juli 1989 i søknaden av Paramananda, og at en tillatelse måtte anvendes innen et halvt år etter utstedelse. Den 27. august skrev jeg derfor tilbake til Paramananda og informerte om at hans tillatelse ville bli for gammel til sommeren neste år, og at han derfor ville måtte skrive en ny søknad senere. Så fortsatte jeg:

Jeg skal komme til deg i India så snart det blir en mulighet, men akkurat nå er min finansielle situasjon på minussiden. Jeg trenger visselig å dra dit igjen snart, og det kan hende at jeg kan bli opptil et halvt år, men jeg skal ikke returnere hit uten deg! Ellers drar jeg ikke. Å komme tilbake hit fra India synes alltid å bety å «falle ned». Videre kan jeg ikke se mine venner i øynene her en gang til uten at du er med meg i din fysiske kropp ...

Jeg ønsker å få vite hva som virkelig menes med et «rent sinn», siden jeg føler meg forvirret om emnet.

Etter tilbakekomsten fra India hadde alt gått bra til å begynne med. Jeg hadde vært en smule urolig for om bevisstheten min ville komme helt ned igjen slik som alltid tidligere, og at jeg ville begynne å føle altfor mye seksualbevissthet igjen. Hadde det som skjedde i Banagram bare vært en «engangshendelse»? Jeg visste naturligvis at det jeg hadde erfart og realisert, aldri kunne bli borte, men i hvilken grad ville jeg kunne «føle» det med en «vanlig hverdagsbevissthet» – med utadrettet oppmerksomhet og full bevissthet i sinn og kropp?

Jeg sto ved den store klebersteinsovnen i dagligstua i gamlehuset og reflekterte over dette, mens sinnet via minnet gikk tilbake til det som skjedde den uforglemmelige dagen i Banagram. Og med ett er jeg hinsides

sinn og absolutt alt – jeg er i *turiya*! *Turiya* på Shantibu i Alvdal! Det varte kanskje bare en kort stund, det er umulig å si, men det ga meg visshet om at jeg aldri mer i dette livet ville «miste meg selv», og at jeg bare ved hjelp av minnet igjen kunne «komme til meg selv» når jeg selv ville. Flere ting ble helt klare for meg der og da. Jeg visste allerede at jeg som ikke-indisk rent fysisk ikke ville kunne klare å gå inn og ut av *samadhi* til stadighet uten store helsemessige konsekvenser, slik at å leve et liv på den måten i fremtiden ikke var særlig aktuelt. Men det viktigste var at jeg umiddelbart etter at jeg «kom tilbake» fra *turiya*, sa til meg selv: «Hvis jeg ikke kan føle DET her, da har DET ingen verdi!» Altså at hvis jeg ikke med en vanlig våkenbevissthet i hverdagen, slik som alle andre, kunne «føle» det som jeg realiserte i *turiya*, da ville hele den realisasjonen være verdiløs!

Det ville jeg utforske, og med den hypotesen som ledesnor bestemte jeg meg der og da for at jeg skulle leve et liv som alle andre, og ingen skulle kunne forstå noen ting om meg. Jeg skulle leve og oppføre meg helt vanlig slik som alle andre, og ta del i alle ting slik som alle andre. Men selv om jeg skulle leve anonymt på den måten, ville jeg aldri «miste» meg selv eller «glemme» min sanne identitet, eller noen gang føle noen som helst forvirring om det igjen. Alle ville føle at jeg er en av dem, men likevel ville de komme til meg for hjelp og veiledning, nettopp fordi jeg er en av dem og midt iblant dem til enhver tid. De ville føle tryggheten i at jeg alltid identifiserer meg med dem. Dette ble min bestemmelse for mitt eget liv fremover som jeg bestemte der og da, og så tenkte jeg ikke noe mer over det.

Dette skjedde om dagen ved *shivaratni* i februar. Snaue to måneder senere kom min bevissthet helt ned og jeg begynte å føle vanskeligheter med seksualitet igjen. Jeg følte at kroppen min hadde vunnet over sinnet mitt, og etter fjorten sammenhengende måneder (det var ny rekord!) ble min *brahmacharya* brutt. Hvorfor? Hvordan kunne det gå til? I min naivitet trodde jeg at en slik situasjon nå praktisk talt skulle være umulig med mitt erfaringsgrunnlag – det var i hvert fall det jeg hadde fått inntrykk av gjennom tradisjonell indisk litteratur på området, som jeg altså hadde lest tidligere. Men det var mange ting om alt dette som jeg fremdeles ikke forsto. Så jeg ble mer og mer oppsatt på å finne ut av disse tingene.

Tidligere – på grunn av nevnte litteratur, samt påvirkninger fra kristen tradisjon, med alle tradisjonelle fordommer fra begge kilder – hadde jeg ansett alt som hadde med seksualitet å gjøre som en motsetning og fiende til åndelig liv og utvikling. Jeg hadde derfor alltid tidligere prøvd å flykte fra det, siden jeg opplevde det som et uløselig problem som hindret meg og som jeg ville bort fra. Men nå ble jeg bare tvunget til å konfrontere det, for dette var så visselig en del av meg dette også.

I India hadde mitt sinn alltid beveget seg i de høyere sfærer, så det hadde aldri vært noen grunn til bekymring. Men så snart jeg kom tilbake til Norge igjen, hadde problemene startet på nytt. I den intense *sadhana*-perioden min året før hadde det riktignok gått bra nesten et helt år i Norge, men perioder er perioder og varer ikke evig. Så nå følte jeg at jeg ikke lenger klarte denne «berg-og-dalbanen» som reisene mellom Østen og Vesten, og begynnelse og slutt på perioder, forårsaket. Fallhøyden ble også bare større og større for hver gang. Jeg begynte derfor å lete aktivt etter mer alternativ og progressiv litteratur om emnet som kunne hjelpe meg. Omsider fant jeg fram til en to-tre bøker som jeg opplevde som god lesning og som var nyttige for meg, og jeg var mer sugen enn noen sinne på å løse min egen seksualitets gåte. Hva slags vanvittig og enorm kraft var dette som kunne arrestere meg på denne måten? Jeg ville ikke flykte fra det lenger – jeg ville møte det ansikt til ansikt!

Gjennom hele året hadde jeg som vanlig utallige drømmer om Paramananda, og disse var bare blitt mer levende og intense etter hvert. Mange av drømmene handlet om ovennevnte problem, og ofte kom Paramananda til meg for å muntre meg opp eller inspirere meg. Han omfavnet meg gjerne, og da kjente jeg straks at jeg transformerte fysisk. Særlig én gang opplevdes dette veldig sterkt. Det var natt til søndag den 13. november. Da følte jeg at min fysiske kropp transformerte som i dyp meditasjon, og alle sansene ble trukket fullstendig inn. Og plutselig ble jeg klar over det som en fysisk realitet i drømmen, dvs. at mitt sinn gled over fra drømmetilstand til «før-bevisst tilstand», som Paramananda pleide å kalle det – en mellomtilstand mellom underbevisst drømmetilstand og bevisst våkentilstand, som man er i ved dyp meditasjon. Mitt sinn hadde altså gått fra drømmetilstand og over i dyp meditasjon, før jeg våknet opp til min vanlige våkentilstand, og deretter som sedvanlig noterte ned mine nattlige opplevelser.

Mot slutten av året ble det klart at jeg igjen kunne reise til India. Den 26. november skrev jeg på ny et brev til Paramananda, og denne gangen kunne jeg bringe den gode nyheten om at jeg snart var på vei til ham i Banagram og ville ankomme Kalkutta i januar 1989. Min italienske venn Alex ville sende meg over halvparten av billett-kostnaden, og resten regnet jeg med å kunne skaffe fra familie og venner. Videre skrev jeg:

Det var oppklarende å lese dine «Tanker om Baul», om *Moder Kali* og *Parashakti Mahamaya*, tantrisk filosofi og tradisjon, etc., i det siste Charaiveti. Jeg hadde lett hele sommeren og høsten etter en ny forståelse, siden jeg på en måte hadde følt meg bedratt av min gamle – og det hadde fått meg til å føle meg imot nesten alt jeg tidligere hadde trodd på når det gjelder *sadhana*, etc. Men nå har jeg mer eller mindre mistet interessen

av å skulle gjøre meg opp noen mening eller kjapt å hoppe på noen slags konklusjon. Jeg føler at jeg ikke kan akseptere noen ting uten først å ha testet det eller forstått det. For øvrig føler jeg meg fratatt alt – min renhet, min styrke, min visdom, etc., og jeg føler meg veldig motløs fordi enhver oppriktig bestrebelse viser seg å være en fiasko. Men på en eller annen måte må jeg få samlet meg igjen – mitt sinn har blitt altfor mye spredd – men ikke med de samme metodene jeg praktiserte før (det er ikke lenger akseptabelt for meg bare å kaste meg inn i streng meditasjon og forsakelse på samme måte som før – det gir meg ingen mening lenger). Du ba meg om alltid å leve i *ajñachakra*, men du ba meg også om å «føle». Hvordan kombinere det? Å ‘føle’ er som varme, men *ajñachakra* er kald som isen på Nordpolen! Har jeg rett eller tar jeg feil? Håper du vil opplyse meg om emnet.

Jeg mottok et brev fra Paramananda den 20. desember som var datert den 6. desember, men det var tydelig at dette hadde krysset mitt på veien. Han bare spurte meg om når jeg ville komme til India, så jeg bare besvarte dette kort og raskt for å bekrefte alle reisedetaljene mine. Og så var tiden kommet for nok en reise til India.

«... slik rishiene puster»

Jeg ankom Kalkutta via Moskva og Bombay om ettermiddagen den 19. januar 1989, og ble møtt av Biplob og Trishan på flyplassen. Da vi kom til Banagram ashram, ble jeg innlosjert i det samme rommet hvor Asgeir, Glenn og jeg hadde bodd i 1984. Jeg visste før jeg reiste at Paramananda ville være i Syd-India på denne tiden, og det følte rart både å komme til ashramen og å bo der uten ham fysisk til stede. I den drøye måneden som gikk før Paramananda plutselig en ettermiddag kom tilbake fra Syd-India, tilbrakte jeg dagene mye som jeg hadde gjort i Norge med meditasjon, brevskrivning, samtaler med venner, samt noen korte reiser til Seoraphulli, Singur og Kalkutta. Jeg ble også kjent med to nye av Paramandas sannyasins, Swami Chidananda og Swami Satyananda. Og ellers traff jeg Babu Chatterjee fra Azim Ganj, som nå holdt til i Banagram, for første gang.

Helt siden jeg forlot Banagram ashram sist gang, da vi reiste til sykehuset i Kalkutta med Asgeir, hadde jeg brukt hvite klær igjen. Akkurat før vi satte oss inn i drosjen til Kalkutta den gang, hadde Trishan kommet til meg med hvite klær og bedt meg om å ta dem på, ettersom han mente det ville være mer hensiktsmessig for Kalkutta i mitt tilfelle som utlending. Det var helt sikkert riktig, men jeg tok aldri på meg *gerrhua* igjen etter det. For min

egen del hadde jeg i grunnen funnet ut at jeg ikke ønsket noen form for uniformering. Når mitt mål var absolutt frihet, ville jeg være fri også fra *sannyasa*, som også er et slags bånd. Dessuten var det både unødvendig og upraktisk for meg som nordmann. Unødvendig og upraktisk fordi *sannyasa*-institusjonen er en viktig del av hindukulturen, men fullstendig ukjent og merkelig i forhold til norsk kultur. Så det var derfor ikke noe problem å gå tilbake til de hvite klærne igjen, selv om mange spurte meg hvor det var blitt av de oransje. I India tar man heller ikke bare av seg slike klær sånn helt uten videre. Men det var også et annet aspekt i denne saken. Ved å ikke meg *gerrhua*-fargede klær hadde jeg følt et spesielt ego komme opp i meg, og det var at jeg nå var noe *mer* enn alle andre. Og den følelsen var ikke bra. Den oppsto trolig fordi jeg hadde tatt på meg klærne uten først å ha gjennomgått den tre dagers intense og vakre seremonien til det eldgamle *sannyasa*-ritualet.

I midten av februar overvar jeg *Saraswati Puja* for første gang. Det var en svært tankevekkende opplevelse. *Saraswati* er visdommens gudinne i India som presiderer over all høyere læring, og dette var den gangen i året hvor de offisielt tilba henne gjennom en tre dager lang festival. Jeg iakttok deler av seremonien fra taket på skolebygningen til de foreldreløse barna i ashramen, mens bygdefolk fra Banagram kom ut fra landsbyen og mot en av dammene foran ashramen. De kom dansende med sang og musikk etter ei kjerre som ble dratt og skjøvet av flere menn, og oppå kjerra sto det en flott dekorert og malt leirstatue av *Saraswati*. På denne måten ble hun eskortert ut til dammen hvor hun rituellet ble kastet uti. Det følte merkelig å observere dette, og jeg følte meg satt tusen år tilbake i tid. For på den tiden skjedde nøyaktig det samme over hele Norden med dyrkelsen av flere av de norrøne gudene der – så godt som nøyaktig på samme måte. «Tenk», sa jeg til meg selv, «hele tusen år i forskjell mellom India og Europa!» Videre tenkte jeg for meg selv at her har de personifisert visdommen, de roper emosjonelt *Saraswatis* navn og tilber og feirer henne, men hun er virkelig ikke her! Hun er i Vesten hvor utdanning for alle, vitenskap og forskning virkelig er satt i høysetet og bæret. Mens her er halvparten av befolkningen i hele det enorme subkontinentet analfabeter og overtroiske. Akk, den nedarvede konservative kjærligheten til tradisjoner har gjort at de står helt stille!

Søndag den 26. februar kom endelig Paramananda tilbake fra Syd-India, og allerede samme kveld fylte vi ut søknadsskjemaer som jeg hadde hatt med fra Norge, sammen i hytta hans, og samtalte til langt på natt. Nesten hver natt de neste ti dagene var jeg hos Paramananda i hytta hans om kvelden og natta. Vi snakket om våre reisepålegg, om Norge, om sosiale problemer i India, og om vanskelighetene i min *sadhana*. Som et resultat av det forsvant min sexbevissthet helt, og mitt sinn for straks opp i de høyere sfærer igjen og ble veldig meditativt.

Fra taket på kontorbygningen, som nå hadde fått flere etasjer siden sist, med utsikt mot sør. Den store, åpne gårdsplassen med banyantreet (til høyre) og sykestua bak. Bak trærne i horisonten er Banagram landsby. Foto: BP 1989.

Ved solnedgang hadde jeg alltid hatt for vane når jeg var i Banagram, å spasere i stillhet for meg selv ute på den store gårdsplassen ved det gamle banyantreet. På den tiden var jeg nesten kontinuerlig i en dyp meditativ tilstand, og ved de daglige spaserturene om kvelden ble mitt sinn såpass absorbert i meditasjon at jeg faktisk følte vanskeligheter med å bevege meg. Særlig ble det vanskelig å snakke med folk, og jeg pleide bevisst å styre unna folk utenfra som ville bort til meg for å snakke. En annen ting var at jeg den senere tiden hadde merket at åndedrettet mitt hadde forandret rytme helt av seg selv. Ved en anledning jeg gikk slik ute en kveld, kom Paramananda, som også gjerne pleide å gå ute slik om kvelden, bort til meg og begynte å snakke om meditasjon og åndedrett, og beskrev nøyaktig min åndedrettsrytme for meg uten at jeg hadde sagt et eneste ord om det på forhånd. Og så la han til: «Det er slik rishiene puster.»

På *Shivaratri*-dagen kom min italienske venn Alex for første gang til Banagram og traff Paramananda. Han ble losjert inn på samme rom som meg. Fire dager senere sa Paramananda til meg at jeg skulle begynne med intens meditasjon på rommet mitt fra neste dag, og at jeg skulle forlate rommet bare for avtrede og for å spise. Ellers skulle jeg bare sitte i meditasjon hele tiden, og det gjorde jeg og ble sittende slik i seks dager. I løpet av de dagene ble også den årlige festivalen, *Baul Mela*, arrangert i Banagram ashram, som falt på 14. og 15. mars det året. Dette var første og eneste gang jeg opplevde denne festivalen som jeg hadde hørt så mye om og som varte i 24 timer, fra morgengry til morgengry, og samlet flere tusen publikummere. Fordi jeg var i meditasjon kunne jeg bare få visse glimt av den innimellom, hver gang jeg gikk på do eller for å spise. Det var kontinuerlig sang og musikk, hovedsakelig av de fantastiske *baul*-sangerne. *Baul-sannyasins* er en gruppe sannyasins som bare finnes i Bengal, og som ofte blir omtalt som omstreifende mystikere som med den største lidenskap og innlevelse, spontant synger ut av full hals gudhengivne sanger av mystisk karakter.

Utsikt fra taket på kontorbygningen mot nord. Uendelig med rismarker! Vi ser en kjerrevei som leder til et lite banyantree, hvor Paramananda hadde sin første, lille jordhytte under, og hvor Saswati bodde under sitt opphold i ashramen i 1983. Foto: BP 1989.

De går kledd med oransje farge som andre sannyasins, men ofte med innslag av andre farger, samt at de har mer spesielle drakter, som kunstnere, og har som oftest med seg en *ektara* eller *dotara*, som er ytterst enkle strengeinstrumenter med bare én og to strenger. De synger flotte sanger på sin helt spesielle måte, og ofte har de fantastisk kraftfulle stemmer. Slike *baul*-sangere brukte å bli invitert til Paramananda Missions *Baul Mela*, samt at det var flere av Paramanandas egne sannyasins som også var gode *baul*-sangere og som deltok på festivalen. I tillegg var det også innslag av andre typer tradisjonell sang og folkemusikk fra Bengal, akkompagnert av andre typer musikkinstrumenter. Det hele var en fantastisk og uforglemmelig opplevelse. Men det ble dessverre også min siste deltagelse på denne festivalen, for selv om den var enormt populær hos alle, ble arrangementet etter hvert for stort for ashramen, og bare noen få år etter dette så de seg nødt til å slutte med den.

På den sjettede meditasjonsdagen min ble meditasjonen brått slutt da jeg fikk besøk av bankmannen Saini fra Faridabad utenfor Delhi. Han var kommet for å overvære *Baul Mela*, og skulle nå tilbake til Delhi igjen. Paramananda mente at jeg burde benytte anledningen til å bli med Saini til Delhi, slik at jeg kunne bo hos ham og samtidig få hjelp i forbindelse med at jeg måtte ordne med reisen for oss til Norge til sommeren. Jeg skulle levere Paramanandas søknad om oppholdstillatelse i Norge ved Den Kongelige Norske Ambassaden i New Delhi, og samtidig skulle jeg ordne med flybillettene til Norge for oss begge. Vi skulle reise fra Delhi, for Paramananda ville unngå de store menneskeansamlingene som uvegerlig ville oppstå i Bengal hvis han skulle ha reist derfra. Og det betydde også at jeg måtte forandre på min returbillett, som hadde avreise fra Kalkutta. Så jeg tok farvel med Paramananda og ble med Biplob til Kalkutta den 16. mars. Dagen etter møtte jeg Saini og Trishan på Howrah stasjon, og sammen med Saini tok jeg det superraske toget «Rajdhani» til Delhi, som var

framme seksten og en halv time senere, og ca. syv og en halv time før et ordinært ekspressstog.

Nesten en hel måned gikk med til å få ordnet disse tingene, for slike ting tar som regel masse tid i India og er alt annet enn lett. Nesten daglig måtte jeg inn til Delhi i forskjellige viktige ærend, men innimellom kunne jeg også slappe av med fridager. I denne tiden jeg bodde hos Saini i Faridabad, ble jeg kjent med den særdeles sympatiske skolelæreren Kailash Chandra Tyagi (bare kalt Tyagiji blant venner), samt en annen meget vennlig mann, doktor Sudhir Gaur, som begge var tilhengere av Paramananda, og som bodde i utkanten av Delhi.

Jeg ble også kjent med en annen mann med det spesielle navnet Sri Bhagavan. Hele mannen var for så vidt ganske spesiell og hadde den uvanen – i likhet med en del andre nord-indere – å prompe høylydt og uanfektet under måltider. Det gjorde selvsagt at de fleste forsøkte å sette seg lengst mulig unna Sri Bhagavan når flere var samlet og det skulle spises mat. Han var en enslig, intellektuell som var en del opptatt av politikk, men var altså også tilhenger av Paramananda. En gang han kom på besøk til Saini, ble han og jeg sittende i stua alene og snakke litt sammen. Plutselig spurte han meg med et litt sleskt smil om munnen, som om han ventet at jeg skulle komme med noe sladder: «Så, hva tror du om Robin?» Jeg oppfattet det som om han litt respektløst brukte guttenavnet til Paramananda for å gi inntrykk av at han hadde kjent Paramananda veldig lenge eller at han sto ham veldig nær, eller at han rett og slett likestilte seg med Paramananda. Siden jeg ikke likte holdningen hans, ga jeg ham et passende, fullstendig vedantisk svar, men samtidig også helt ærlig og spontant rett fra hjertet: «**Jeg føler at han er det fullkomne uttrykket for mitt eget Selv.**» Disse ordene stoppet munnen på Sri Bhagavan fullstendig, og han ble helt stum, mens jeg fant en fin anledning til å gå tilbake til rommet mitt for å meditere som jeg pleide.

Sainis sønn, Bhupender, og jeg ble gode venner mens jeg bodde i hans hjem. En dag tok han og to av hans venner, Ajay og Sanjay, meg med på en impulsiv motorsykkeltur til Brindaban, som er Krishna-dyrkelsens arnested i India. Kvelden og natta før hadde jeg ligget til sengs med høy feber i akutt matforgiftning, etter å ha fått servert en halv papaya som hadde blitt oppbevart delt og helt åpent over natta i kjøleskapet. Men morgenen etter følte jeg meg imidlertid helt bra igjen, og selv om det var slitsomt med flere timers kjøring på overtrafikkerte, dårlige veier i solsteik, eksos og støv, var vi på tur og hadde det moro. Jeg ble etter hvert fryktelig solbrent og var like rød som guden *Brahma* i ansiktet da vi kom fram til den støyende tempel- og ashrambyen Brindaban. For meg så den ut som en salig blanding av børs og katedral, og jeg kan ikke akkurat si at jeg trivdes særlig godt der. At jeg ble nektet adgang til hovedtempelet fordi jeg ikke var hindu,

gjorde heller ikke situasjonen noe bedre. Men det kunne i grunnen være det samme, for templer og gudfigurer hadde aldri interessert meg særlig. Jeg fikk sett Krishnas fødested og oppvekststed, og det var det viktigste. Men skogområdet på den andre siden av elva Jamuna, som rant forbi der, så mer forlokkende ut for meg som aldri har vært særlig urban av meg. Før vi forlot Brindaban, ble vi vitne til at en rehsusmakak (apekatt) først terroriserte og deretter regelrett ranet ei dame, og så forsvant opp på et tempeltak med veska hennes, uten at noen løftet så mye som en finger for å hjelpe. Og dette var visstnok helt dagligdags, for her fantes det hele kriminelle bander av de såkalte «rødansikt-apene». Og de fikk lov til å ture fram som de ville, for her var aper tydeligvis mer hellige enn mennesker.

Om kvelden overnattet vi i landsbyen Gobardhan ved nabostedet Mathura, som også er historisk i forbindelse med Krishna. Om morgenen dagen etter ble vi vekket av de høye skrikene til utallige, vakre påfugler, som kunne ses overalt i landsbyen. Og så fortsatte vi vår ferd på våre to motorsykler til Keoladeo Nasjonalpark Bharatpur, som er et stort og verdensberømt fuglereservat. Det var et fantastisk vakkert og fredelig sted med et eventyrlig fugleliv. Men siden jeg verken hadde kikkert eller felthåndbok for identifikasjon, ble det bare en rolig tur hvor de helhetlige inntrykkene dominerte. Etter tre timer midt på dagen i nasjonalparken reiste vi videre, via den historiske byen Fatehpur Sikri, til Agra. Der besøkte vi Taj Mahal og Agra Fort. Taj Mahal er selvfølgelig fantastisk vakker å se på – en umåtelig marmor-skjønnhet – men den har en fullstendig tom atmosfære, og i kjelleren hvor sarkofagene er plassert, føles det virkelig forferdelig. Med hensyn til historien om hvordan det ble bygget, framstår bygget som et stort paradoks.

Samme dag, den 16. april, reiste jeg alene tilbake til Faridabad med tog på grunn av min solbrenthet, mens mine tre følgesvenner måtte returnere med sine motorsykler. Etter turen til Brindaban og Agra tok Tyagiji meg en dag med til Brij Bihar nord for Delhi hvor han hadde fått bygget et nytt hus, men som han og familien ennå ikke hadde flyttet inn i. Der fikk jeg være alene og meditere i to uker, i slutten av april og begynnelsen av mai. Det var gode dager for meg i dyp absorpsjon, og en tid senere da Paramananda kom dit, og Tyagiji med familie hadde flyttet inn, sa han at det i framtiden ville bli født et barn i det huset – en *mahatma* («stor sjel») – på grunn av min meditasjon der.

Den 4. mai reiste jeg med et saktegående posttog tilbake til Bengal igjen. Tyagijis sønn Babloo fulgte meg på stasjonen i Old Delhi. Der hadde jeg med skrekkslagen undring betraktet et ekspressstog som skulle helt til Hyderabad i Syd-India, som var så overfylt at folk ikke bare satt tett i tett på takene, men også på støtdemperne og

koblingene mellom vognene. Det var fullstendig vanvit-tig! Tretti våkne timer senere gikk jeg av i Seoraphulli for å hvile ut hos min gode venn Sobbo. Dette toget hadde også vært temmelig overfylt, om enn ikke på langt nær så ekstremt som toget til Hyderabad. Men det var bare så vidt jeg hadde fått sitteplass inneklemt mellom støyende familier og gråtende småbarn, og selgere av de forskjel-ligste slag som hele tiden albuet seg vei gjennom folke-massene og kontinuerlig annonserte sine varer. I tillegg kommer tiggere, skopussere, gulvfeiere og andre som konkurrerer om din oppmerksomhet. Å kjøre tog i India på annen klasse er en opplevelse man trolig ikke finner maken til noe annet sted i verden, og i lengden er det en påkjenning, selv for de som er vant til det. Men midt i dette hete og støvete, overdøvende kaoset, trakk jeg delvis inn sanseapparatet mitt og tilbrakte mesteparten av tiden i en halvmeditativ tilstand. Omgivelsene føltes overhodet ikke som noe problem, og jeg nøt den lange turen gjennom de indiske landskapene.

Det hadde vært ekstrem varme gjennom Bihar, men det var bare enda hetere i Bengal med sin høye luftfuktighet. April og mai er sommermånedene i India, og varmen når sitt høyeste før monsunen endelig bryter løs i juni eller juli. Jeg tilbrakte to uker hos Sobbo fordi han hadde elektrisk vifte i taket, og fordi jeg der hadde muligheten til å leve mest på frukt, som var det eneste behagelige å spise i den høye varmen.

Bare en eneste natt tilbrakte jeg i ashramen i Banagram. Det hadde vært intensjonen å være der lenger, men dette var lenge før de de fikk elektriske vifter, og Banagram ble bare altfor varmt for meg. Paramananda var hel-ler ikke der på den tiden – han var i ashramen i Azim Ganj i Murshidabad distrikt. I samråd med Trishan ble det bestemt at jeg skulle reise til ashramen i Baniketh i Himachal Pradesh i Himalaya, for å få et mer høvelig klima for meg. Dessuten skulle også Paramananda etter hvert dit før avreisen fra Delhi til Norge. Trishan reiste derfor inn til Kalkutta for å ordne med billett, som i In-dia må bestilles lang tid i forveien. I mellomtiden skulle jeg besøke Paramananda i Azim Ganj.

Mens jeg var hos Sobbo, fikk jeg på selveste Norges nas-jonaldag, 17. mai, brev fra Norge med beskjed om at Paramanandas oppholdstillatelse var blitt innvilget. To dager etter dette kom Babu Chatterjee fra Banagram til Sobbo, og dagen etter, på fullmånedagen *Buddha Purni-ma*, reiste vi sammen med tog til Azim Ganj. Der tok Paramananda hjertelig imot oss i ashramen «Conscious Spiritual Centre». Den lå idyllisk til i utkanten av en liten landsby, med en hage av mangotrær og jackfrukttrær utenfor, og med en av forgreningene til Ganges, *Bhagira-ti*, rennende like ved siden av. Her var Swami Satyanan-da leder på den tiden. Det ble fine dager sammen med Paramananda i Azim Ganj, med store mengder herlige

mangoer å spise hver dag. Sommertiden er mangoseson-gen i India, og for bengalere er mangoen frukten framfor noen annen.

Hver kveld og natt tilbrakte jeg mye tid sammen med Par-amananda på rommet hans, og han fortalte meg mange interessante ting, bl.a. om hvordan ashramen hadde blitt til. Han fortalte om hvordan han som guttunge hadde kommet forbi dette stedet og sett hvordan befolkningen her led. De tilhørte en type stammefolk som hadde kom-met fra Bihar, og som var veldig fattige og neglisjerte. Full av medlidenhet for deres håpløse situasjon hadde Paramananda allerede den gang bestemt seg for at han skulle komme tilbake dit en gang i framtiden og bygge et velferdssenter der for dem. Nå var det både foreldreløse barn der og ei sykestue med fri legehjelp og medisineriing.

Etter fem dager reiste Paramananda, Tapi Ma og jeg med tog til Kalna og buss videre derfra til Banagram. Jeg plei-de alltid å sitte på taket når jeg kjørte buss i Bengal, for det var luftig og behagelig framfor å sitte sammenstuet som sild i tønne i støvet og varmen inne i bussen. Para-mananda ble også med opp – han hadde også ofte pleid å sitte på busstaket. På veien passerte vi Krishnadebpur og Paramananda pekte i retningen han hadde vokst opp som liten gutt.

Vel tilbake i ashramen i Banagram igjen, ble jeg innlos-jert i et rom på taket av kontorbygningen, som i tillegg hadde fått en ekstra etasje siden Asgeir og jeg hadde bodd der. Der var det litt luftigere, og det ble derfor ansett å være litt mer levelig for meg i varmen. Og det skulle faktisk bli meget luftig der, for det herjet en syklon i Den Bengalske Bukt akkurat da, og Burdwan distrikt som vi tilhørte, lå akkurat i utkanten av stormen. Dagen etter ble vinden faktisk så sterk at jeg måtte flytte ned, og Murari (Swami Nishkamananda), som alltid bodde ute på verandaen nede i første etasje, moret seg med å gjøre meg oppmerksom på at «etter opp kommer ned»! Men det ble ikke langvarig, og dagen etter var det opp igjen.

Jeg tror det må ha vært en av disse dagene at jeg kom fra landsbyen alene tidlig på ettermiddagen, da jeg fikk øye på Paramananda som sto utenfor hytta si og vinket meg til seg mens jeg ennå var på god avstand. Det var ingen andre til stede, for alle hvilte ut i heten etter middags-maten. Da jeg kom bort til ham sa han straks:

«Bjørn, det er ingen her til å fortsette etter meg, så jeg tenker at jeg trenger å utvide mitt liv med en livssyklus til.» (Allerede første gangen jeg traff Para-mananda i 1983, hadde han sagt til meg at hans livs-syklus i dette livet var 47 år, slik at å utvide den bety-dde å legge til nye 47 år til sitt liv). Jeg svarte straks tilbake: **«Men vil ikke Vivekananda fortsette etter deg?»** (På den tiden visste jeg om hele tre av hans

aller nærmeste disipler som alle trodde at nettopp de måtte ha vært Vivekananda i sitt tidligere liv, siden de i dette livet var så nær Paramananda og det samtidig var allment godtatt at Paramananda hadde vært Ram-akrishna i sitt forrige liv). **«Jo», svarte Paramananda, «men han er ennå ikke gjenfødt – jeg venter frem-deles på at han skal bli født.»** Ingen av oss sa noe mer, og vi gikk hvert til vårt.

Det begynte nå gradvis å strømme til mennesker til ashramen fra alle kanter for å være sammen med Para-mananda de siste dagene før han skulle reise til Nord-In-

FOTNOTE *

Likhuset i Kalkutta, hvor obduksjonen av Asgeirs kropp fant sted, var et nesten utenomjordisk sted. Skjult bak et høyt og tykt mursteinsgjerde var en liten bygning inne på et større område, hvor røyk og aske etter et likbål var det første som møtte oss. Så langt var det helt normalt. Men inntil bygningen ute var det store hauger med halvratne lik, nakne kroppor av mennesker i alle aldre, hvor

dia og derfra videre til Norge. Jeg syntes det ble plagsomt mange mennesker, og sammen med den plagsomme heten ble dette to avgjørende faktorer som gjorde at jeg om natta bestemte meg for å reise til Sobbo igjen fort-est mulig. Så grytidlig om morgenen, mens det ennå var mørkt og før noen hadde stått opp, dro jeg av gårde. Bare min gode venn Tarun var tilfeldigvis oppe, så jeg fikk gitt beskjed til ham om å informere Paramananda. Bare avbrutt av et besøk hos Tripti Ma i Bally, ble jeg værende hos Sobbo i Seoraphulli i fem dager, inntil jeg la ut på den lange reisen til Baniketh i Himalaya.

rottene hadde spist store ganger og løp omkring. Stanken var helt ubeskrivelig og uutholdelig. Dette var fattige stakkarer som bodde og døde på gata i Kalkutta, og som det offentlige ikke ville spandre ved på til likbrenning. Inne i bygningen vasset vi til anklenes i blod-vann, og forholdene der inne var akkurat like horrible som utenfor. Jeg skal derfor ikke gå mer i detalj om hva vi opplevde der.

ORDLISTE (forenklet)

ajña-chakra – sinns-senteret; populært kjent som «Det Tredje Øyet» det sjette senteret i astralkroppen, som korresponderer til hypofysen i det endokrine kjertelsystemet i den fysiske kroppen.
baul – filosofi med mennesket i sentrum, fysisk, emosjonelt og åndelig; utøver av baul-fiilosofien; omvandrende, mystiske sannhetssøkere og musikere/sangere i Bengal.
Baul Mela – forsamling eller sammenkomst av bauls.
Brahma – det skapende prinsipp; guddom i treenighethen Brahma-Vishnu-Shiva.
brahmacharya – læretiden, eller den første av fire stadier i en hindus liv; selvdisiplin, spesielt i forhold til seksualitet.
Buddha Purnima – fullmånen i mai da Buddha ble født, opplyst og døde.
dotara – to-strengt folkemusikk-instrument.
ektara – en-strengs folkemusikkinstrument som ofte benyttes av bauls.
gerruha – bengalsk navn på den oransje fargen som brukes av sannyasins.
guna – ‘beskaffenhet’ eller ‘kvalitet’ i naturen; den egenskapen som gjør at vi kan skille en ting fra en annen.
Iswara – ‘Skaperen’.
jagrata – ‘våken’; en av tre sinnstilstander og bevissthetsnivå som alle mennesker opplever daglig gjennom hele livet, hvor dette er bevisst med et aktivt sinn. Se *swapna*, *sushupti*.
Kali – gudinnen Kali, som er en form av Shakti, Shivas partner i mytologien. Når de to blir fremstilt sammen ligger Shiva på ryggen, sovende (statisk), mens Kali danser på brystet hans (dynamisk). Se *Shiva*.
mahatma – ‘stor sjel’; hederstittel på enkelte, spesielle sannhetssøkere som skiller seg ut fra andre.
mukti – endelig frigjørelse (fra *samsara* – den evige sirkelen av fødsel og død).
Parashakti Mahamaya – «Den Høyeste Moder» (Tantra), identisk med *Parabrahman* (Veda) eller «Den Høyeste Gud», og er både *nirguna* (uten attributter) og *saguna* (med attributter og manifestasjon).
Saraswati – visdommens gudinne og Brahmas (Skaperens) partner, som presiderer over høyere læring, taleevne og talekunst. Se *Saraswati Puja*.
Saraswati Puja – festival hvor gudinnen *Saraswati* tilbedes og feires under fullmånen i februar. Se *Saraswati*.
Shiva – ‘som inneholder alt’; det statiske aspektet av det Absolutte; «omformeren» i den guddommelige treenigheten, hvor *Brahma* (skaperen) er først, deretter *Vishnu* (opprettholderen), og til sist *Shiva* (ødeleggeren eller omformeren), og er på den måten han som gir *mukti* eller frigjørelse ved livets slutt; det mannlige prinsipp, som tilbedes symbolsk i form av en *lingam*; *Shaktis* motpart; yogienes «konge» og opprin-nelsen til all yoga (dvs. den første yogi).
shivaratri – ‘Shivas natt’; nymånen i februar da *Shiva* tilbes, og det gjerne fastes og mediteres; tradisjonelt den mest brukte tiden for sannyasa-ritualet. Se *Shiva*.
sushupti – ‘dyp, drømmeløs søvn’; en av tre sinnstilstander og bevissthetsnivå som alle mennesker opplever daglig gjennom hele livet, hvor denne er ubevisst og hvor sinnet er inaktivt. Se *jagrata*, *swapna*.
swapna – ‘drøm’; en av tre sinnstilstander og bevissthetsnivå som alle mennesker opplever daglig gjennom hele livet, hvor dette er underbevisst og sinnet er aktivt. Se *jagrata*, *sushupti*.
turiya – «det fjerde bevissthetsplan»; den transcendentale eller superbevisste tilstand, hinsides de tre vanlige bevissthetstilstandene – våken, underbevisst og ubevisst; «Rishi-tilstanden» eller realisert.

Fortsettelse følger i neste nummer i neste uke.